

և ուղղաձեռն են, ամենից առաջ, պատերազմին աջակցող ուժերի, և կազմակերպութիւնների դէմ:

Նման դէպքերը յուզում էին հանրային միաձայնութիւնը ու կառավարական շրջանները: Տարածւում էին հազար տեսակ լուրեր, որ, իբր թէ, Կովկասի թուրքերը շտապով գինւում են, որ նրանք պատրաստուում են միանալու թիւրքերին, որ թիւրքերն արդէն որոշել են գրաւել Կովկասը և այլն և այլն: Իշխանութիւնը անգոր էր իրական դարձան հասցնելու: Նա, աւելի շուտ, աշխատում էր ծեփել աւելի ու աւելի բացւող ճեղքը կամ չտեսնել ձեւանալ օրը ցերեկով կատարւող դէպքերը:

Ապրիլ 24-ին, Անդրկ. Առանձին Կոմիտէն քննեց թուրքերի գինման լուրերը և լսելով թուրք ներկայացուցիչներին՝ եկաւ այն եզրակացութեան, որ դրանք անհիմն բաներ են ու որոշեց այդ մասին հաղորդել հասարակութեան: Որոշեց նաև ուղարկել հայ-վրացի-թուրք խառն պատուիրակութիւններ ուղարկել այն վայրերը, ուր տեղի կունենան միջցեղային խռովութիւններ: Բացի այդ, կարգադրեց արգելել քաղաքացիներին գինւորական գէնք կրել:

Նոյն հարցը, քիչ յետոյ, մայիս 12-ին, քննեց և Առանձին Կոմիտէին Կիւի գործող խորհրդակցութեան և գինւորական ու բանւորական խորհուրդների պատգամաւորների խառն նիստում, Խարլամովի նախագահութեամբ: Այս վերջինը հաղորդեց, որ զանազան վայրերից յուզումնալից լուրեր են հասնում ազգաբնակչութեան գինւելու մասին և որ անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռք առնել երկիրը միջցեղային կռիւների սպառնալիքից փրկելու համար: Խորհրդակցութիւնը, այս անգամ, հաստատեց գինման փաստը և որոշեց՝ 1) հրատարակել ուղեւորէն և տեղական լեզուներով կոչեր՝ բացատրելով ժողովրդին գինման վնասակարութիւնը, 2) շրջաններն ուղարկել պատգամաւորներ և պրովոկացիայի առաջն առնել: 3) հրատարակել օրէնք՝ գէնք կրելու իրաւունքի մասին: 4) հիմնել հաշտարար մարմիններ՝ հասարակութեան մէջ առաջ եկող թիւրիմացութիւնները վերացնելու համար: 5) արգելել ինքնակամ խռովարկութիւնները, 6) պատժել սուտ լուրեր տարածողներին, 7) հիմնել յատուկ մարմին ազգային հողի վրա ծաղող վէճերը քննելու համար:

Նշանակում է պաշտօնապէս հաստատուում էր, որ թուրքերը գինւում են: Հաստատուում էր նաև, որ արգելաձեռն միջոցներով պետական գէնք են ձեռք բերում ու փոխադրում: Այդ նպատակով յարձակումներ են կատարում պետական պահեստների ու կայանների վրա: Նման մատնանշումները սաստիկ վրդովում էին մահմետականներին: Նրանք պնդում էին, որ այստեղ գործում է հայկական պրովոկացիան: Կատարւող խռովութիւններն ու հակապետական շարժումները բարդում էին հայերի, մանաւանդ, թիւրքահայ դադթականների վրա:

Այսպէս, Բազլի Մահմետական Կոմիտէն, մայիսին, հեռադրեց Մոսկւա, համառուսական մահմետական համալուծարին, թէ՛ «Վերջերս Բազլում, Կարսում, Երևանում և Կովկասի այլ քաղաքներում եռանդուն պրովոկացիա է արւում մահմետականների դէմ և գրոյցներ տարածւում,